

DOI [https://doi.org/10.15589/znp2019.1\(475\).29](https://doi.org/10.15589/znp2019.1(475).29)
УДК 640.412-043.86 (477)

DEVELOPMENT OF POTENTIAL OF TOURIST ENTERPRISES OF THE NIKOLAEV AREA

РОЗВИТОК ПОТЕНЦІАЛУ ТУРИСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Alona V. Ohienko¹

ogienko_alena@ukr.net

ORCID 0000-0001-5427-7978

Mykola M. Ohienko²

ogienkonikolay@ukr.net

ORCID 0000-0002-7900-2986

А. В. Огієнко¹

канд. екон. наук, доцент,

докторант

М. М. Огієнко²

докт. екон. наук, доцент

¹*Mykolayiv National Agrarian University, Mykolaiv*

²*Mykolaiv Branch of Kyiv National University of Culture and Arts, Mykolaiv*

¹*Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв*

²*Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв, м. Миколаїв*

Abstract. The work is devoted to the study of theoretical and methodological provisions aimed at improving the potential of tourism enterprises and developing practical recommendations for improving their competitiveness.

Based on the results of the study, the author has studied the main indicators of the evaluation of tourism activity of Ukraine and the region, and explored the features of the development of the potential of tourism enterprises.

The present state and problems of development of tourist industry in Ukraine are analyzed, the general characteristic of tourist industry of the Nikolaev area is investigated. In particular, the geographical structure of tourist flows of foreign nationals who have visited Ukraine and from which countries they are the majority is explored. Besides, the analysis of means of their placement in the Nikolaev area is given and the perspective directions of development of tourist industry are revealed. According to the authors, green tourism is the most relevant to them, so special attention is paid to this article. It is revealed that Ukraine has sufficient conditions for the development of international tourism: favorable geopolitical location, great tourist and recreational potential, favorable climate, a large number of health resorts, numerous mineral and mud deposits, rich flora and fauna, the presence of cultural and historical memory world level. Having analyzed the current state of development potential of tourism enterprises and determined that the problematic issues of development of the tourist sphere of Ukraine are: lack of information about Ukraine, poor development of tourist infrastructure, unsatisfactory environmental situation, general low level of economic development in Ukraine, unsatisfactory state of tourist recreational resources, stereotypes of Soviet standards and mechanisms in the management and development of tourism, mistrust of foreign countries to Ukrainian tourists, imperfect organizational and regulatory support for the tourism industry in Ukraine.

Therefore, having identified the main positive and negative vectors of tourism development, we proposed directions for improving the organization of tourist activity of Ukraine on the example of foreign countries, improved directions for the development of the tourism industry of the Mykolaiv region and developed programs for active leisure in order to improve the quality of tourist services.

Key words: tourism; potential; green tourism; competitiveness; tourism enterprise.

Анотація. Робота присвячена вивченню теоретико-методичних положень, спрямованих на вдосконалення розвитку потенціалу туристичних підприємств і розроблення практичних рекомендацій щодо підвищення їх конкурентоспроможності.

На основі результатів дослідження автором вивчено основні показники оцінки туристичної діяльності України та регіону, досліджено особливості розвитку потенціалу туристичних підприємств.

Проаналізовано сучасний стан і проблеми розвитку туристичної галузі в Україні, досліджено загальну характеристику туристичної галузі Миколаївської області. Зокрема, досліджено географічну структуру туристичних потоків іноземних громадян, які відвідали Україну, і те, з яких країн їх більшість. Крім того, приведено аналіз засобів їх розміщення в Миколаївській області та виявлено перспективні напрями розвитку туристичної галузі. На думку авторів, до них найбільшою мірою належить зелений туризм, тому в статті цьому

напряму приділена особлива увага. Виявлено, що Україна має достатньо умов для розвитку міжнародного туризму: вигідне геополітичне розміщення, великий туристично-рекреаційний потенціал, сприятливий клімат, велику кількість лікувально-курортних ресурсів, численні родовища мінеральних вод і лікувальних грязей, багату флору і фауну, наявність культурно-історичних пам'яток світового рівня.

Здійснивши аналіз сучасного стану потенціалу розвитку туристичних підприємств, визначили, що проблемними питаннями розвитку туристичної сфери України є брак інформації про Україну, слабкий розвиток туристичної інфраструктури, незадовільна екологічна обстановка, загальний низький рівень розвитку економіки в Україні, незадовільний стан туристичних рекреаційних ресурсів, стереотипи радянських стандартів і механізмів в управлінні та розвитку сфери туризму, недовіра іноземних держав до українських туристів, недосконале організаційне й нормативно-правове забезпечення туристичної галузі України.

Тому, визначивши основні позитивні та негативні вектори розвитку туризму, ми запропонували напрями вдосконалення організації туристичної діяльності України на прикладі зарубіжних країн, удосконалили напрями розвитку туристичної галузі Миколаївської області й розробили програми активного відпочинку з метою покращення якості туристичних послуг.

Ключові слова: туризм; потенціал; зелений туризм; конкурентоспроможність; туристичне підприємство.

ПОСТАНОВКА ЗАДАЧІ

В умовах глобалізації економічного, політичного, культурного та соціального просторів сучасної світової економіки міжнародний туризм є однією з найдохідніших і найдинамічніших галузей, що розвиваються.

Аналізуючи перспективи розвитку туристичного бізнесу в Україні, насамперед необхідно підкреслити, що сучасний туризм – це сфера економіки та життєдіяльності суспільства, яка загалом тією чи іншою мірою інтегрує практично всі галузі. Тому формування нового підходу з боку держави може позитивно вплинути на стан країни та сприяти зміцненню позитивного іміджу України у світі [1, с. 25–26].

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Дослідження проблематики розвитку туризму набули значної актуальності з другої половини ХХ – початку ХХІ ст. Проблеми підвищення потенціалу туристичної галузі досить глибоко досліджувалися такими вченими, як А. Ліманський, Я. Ружковський, Д. Осипова, В. Воскресенський, М. Немоляєва, Г. Панирян, Л. Хадоркова, В. Кифяк, О. Бейдик, Л. Дядечко, Г. Харріс, К. Каца, Р. Браймер та інші.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Метою статті є науково-теоретичне обґрунтування та розроблення практичних рекомендацій щодо розвитку потенціалу туристичних підприємств і підвищення конкурентоспроможності туристичних підприємств.

МЕТОДИ, ОБ'ЄКТ ТА ПРЕДМЕТ ДОСЛІДЖЕННЯ

Поставлена мета визначила зміст дослідження, яке зводиться до вирішення таких завдань:

- визначити основні показники оцінки туристичної діяльності;
- проаналізувати сучасний стан і проблеми розвитку потенціалу туристичної галузі в Україні та Миколаївській області;

- здійснити аналіз туристичної галузі Миколаївської області;
- розробити напрями вдосконалення організації туристичної діяльності України;
- удосконалити напрями розвитку туристичної галузі Миколаївської області.

ОСНОВНИЙ МАТЕРІАЛ

За результатами проведеного нами дослідження визначено, що сьогодні туризм пов'язаний із географією, медициною, історією, економікою, архітектурою, спортом, культурою та іншими науками.

Нами виявлено, що сьогодні в основі розвитку українських підприємств туристичної галузі лежать такі чинники: економічне зростання й соціальний прогрес, які призвели до розширення обсягу ділових поїздок і подорожей із пізнавальними цілями; удосконалення всіх видів транспортних засобів; збільшення чисельності найманих робітників і службовців у розвинутих країнах і підвищення їхнього матеріального й культурного рівня; інтенсифікація праці й отримання працюючими більш довгих відпусток; розвиток міждержавних зв'язків і культурних обмінів між країнами, який зумовив розширення міжособистісних зв'язків між регіонами; розвиток сфери послуг, що стимулював розвиток сфери перевезень і технологічний прогрес у галузі телекомунікацій; послаблення обмежень на вивіз валюти у багатьох країнах і спрощення прикордонних формальностей [2].

Бурхливий розвиток міжнародних туристичних зв'язків спричинив створення численних міжнародних організацій, серед яких – спеціалізовані інститути системи ООН, неурядові спеціалізовані організації, міжнародні, комерційні, національні й регіональні організації з туризму.

Підприємствами туристичної діяльності для оцінювання загального масштабу економічного впливу туризму можуть бути використані такі показники [3]:

- вироблений дохід від туризму та його частка у валовому національному (внутрішньому) продукті;

– надходження іноземної валюти від міжнародного туризму;

– пряма зайнятість на туристичних підприємствах (у готелях, ресторанах, турагентствах тощо);

– непряма зайнятість на підприємствах, що поставляють товари й послуги туризму (сільське господарство, рибальство, промисловість);

– генерована зайнятість у вигляді додаткових робочих місць, підтримуваних завдяки витраті доходів, отриманих працівниками прямої і непрямой зайнятості;

– приріст зайнятості в будівництві туристичної інфраструктури;

– ефект мультиплікації, який може бути обчислений як величина витрат, здійснюваних туристами на придбання послуг і товарів суміжних галузей у розрахунку на кожну грошову одиницю реалізованого турпродукту;

– внесок у державний бюджет за допомогою туристичних, митних, аеропортових зборів з туристів, податкові надходження з туристичних підприємств і доходів, зайнятих на них працівників.

Зовнішні фактори впливу – це умови та фактори, які організація не може змінити, але повинна постійно враховувати в діяльності: політична стабільність країни, суспільно-політичний устрій, економічні умови, екологічні умови тощо. Сьогодні домінує інший погляд, згідно з яким організація, щоб працювати й розвиватися, має не просто пристосуватися до зо-

внішнього середовища шляхом адаптації своєї внутрішньої структури та поведінки на ринку, а й активно формувати зовнішні умови.

Зовнішні обставини ефективності туризму охоплюють статичні (природно-кліматичні, географічні, культурно-історичні) і динамічні (демографічні й соціальні зміни, економічна та політична ситуація, матеріально-технічні, соціальні й екологічні) фактори.

Проаналізовано сучасний стан і проблеми розвитку туристичної галузі в Україні, досліджено загальну характеристику туристичної галузі Миколаївської області.

Виявлено, що туристична індустрія входить у перелік п'яти галузей України, що приносять найвищі доходи, обігнавши вугільну та автомобільну промисловість. Україна має великі рекреаційні ресурси, до яких належать географічні об'єкти, що використовуються чи можуть бути використані для відпочинку, туризму, лікування, оздоровлення населення. Природні багатства України дають можливість розвиватися зеленому й сільському туризму. Цей напрям активно формується в Миколаєві, Херсоні, Закарпатті, Карпатах, Полтаві, Черкасах [4, с. 114–116]. Такий вид туризму дає жителям мегаполісів можливість ознайомитися із сільською культурою, традиціями, народними ремеслами. Проаналізуємо динаміку туристичних потоків іноземних туристів, які в'їхали до України в період 2016–2018 років (таблиця 1).

Таблиця 1. Географічна структура туристичних потоків іноземних громадян, які відвідали Україну у 2016–2018 роках, осіб

Назва країни	2016 рік	2017 рік	2018 рік	Частка, %	Приріст 2018/ 2017	
					Осіб	%, рази
Усього	13049138	12886231	13605916	100,0	719685	↑ 5,6
Молдова	4587265	4739590	4474151	32,9	-265439	↓ 5,6
Білорусь	1606094	1898539	1827751	13,4	-70788	↓ 3,7
Росія	2438335	1320988	1542631	11,3	221643	↑ 16,8
Угорщина	877378	1072080	1271173	9,3	199093	↑ 18,6
Польща	1132078	1156907	1195089	8,8	38182	↑ 3,3
Румунія	585019	765010	775823	5,7	10813	↑ 1,4
Словаччина	417401	413176	410732	3,0	-2444	↓ 0,6
Ізраїль	101919	149620	217160	1,6	67540	↑ 45,1
Туреччина	120490	142883	206706	1,5	63823	↑ 44,7
Німеччина	132687	155768	171455	1,3	15687	↑ 10,1
Таджикистан	37323	54001	165158	1,2	111157	↑ 3
США	81838	108492	138202	1,0	29710	↑ 27,4
Узбекистан	159012	68823	136021	1,0	67198	↑ 1,9
Азербайджан	69776	75777	105874	0,8	30097	↑ 39,7
Італія	55412	63305	77840	0,6	14535	↑ 23
Великобританія	44244	54835	70414	0,5	15579	↑ 28,4
Франція	39944	45999	54280	0,4	8281	↑ 18
Литва	30928	35308	52273	0,4	16965	↑ 48
Чехія	35281	39501	49051	0,4	9550	↑ 24,2
Грузія	35022	37849	48414	0,4	10565	↑ 27,9

* Узагальнено на основі даних Адміністрації Держприкордонслужби

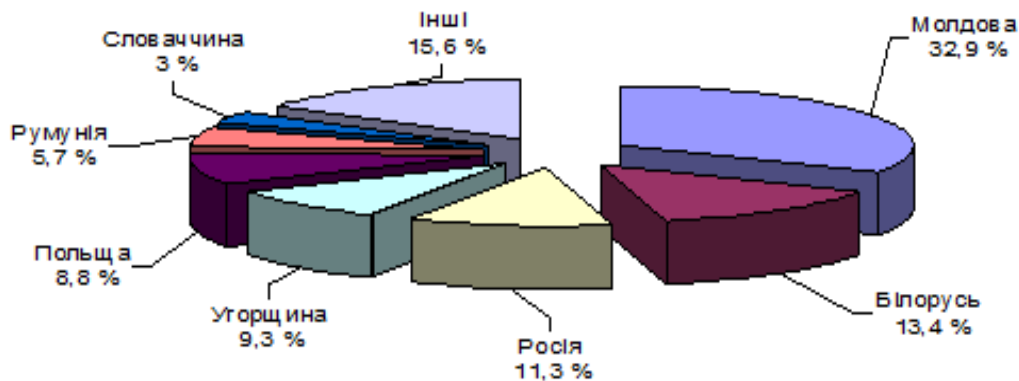

Рис. 1. Розподіл іноземних громадян за країнами, з яких вони прибули в Україну у 2018 році

Рис. 2. Спеціалізовані засоби розміщення в Миколаївській області

Рис. 3. Наявність об'єктів зеленого туризму в районах Миколаївської області

З таблиці бачимо, що Україну у 2018 році відвідало найбільше громадян з Молдови, Білорусії, Росії, Угорщини та Польщі.

Розглянемо розподіл іноземних громадян за країнам, із яких вони прибули в Україну у 2018 році, у відсотковому значенні (рис. 1).

Найбільша кількість туристів прибула з Молдови (32,9%), на другому місці знаходиться Білорусь (13,4%), наступні позиції займають Росія (11,3%), Угорщина (9,3%), Польща (8,8%), Румунія (5,7%), Словаччина (3%) та інші.

У 2018 році 95,3% іноземних громадян прибули до України з приватною метою, що на 12,5% більше, ніж у 2017 році (89,4%). Популярними були напрями транзиту й туризму, що становлять 95,3% та 0,2% відповідно. За даними Адміністрації Держприкордонслужби, протягом 2018 року здійснили подорожі за кордон 24,7 млн. українських туристів, що на 6,5% більше, ніж у 2017 році.

Українські туристичні компанії, виходячи на світовий туристичний ринок, зіштовхуються з пробле-

мами, які знижують відсоток як внутрішнього, так і в'їзного туризму [6, с. 44–56]. Це зумовлює брак інформації про Україну, слабкий розвиток туристичної інфраструктури, незадовільна екологічна обстановка, загальний низький рівень розвитку економіки в Україні, незадовільний стан туристичних рекреаційних ресурсів, стереотипи радянських стандартів і механізмів в управлінні та розвитку сфери туризму, недовіра іноземних держав до українських туристів, недосконале організаційне й нормативно-правове забезпечення туристичної галузі.

Аналізуючи туристичну галузь Миколаївської області, можемо сказати, що в області є багато недоторканих природних об'єктів, які змогли б залучати відвідувачів. Одним із популярних напрямів туризму є зелений туризм [8]. У Миколаївській області зареєстровано 10 ліцензованих суб'єктів туристичної операторської діяльності (туроператорів). Послуги оздоровлення та відпочинку надають 316 колективних засобів розміщення на 32649 місць, із них (рис. 2) – готелів та аналогічних засобів розміщення – 93 (3046 місць);

Рис. 4. Об'єкти природно-заповідного фонду області

спеціалізованих засобів розміщення – 223 (29603 місць) (а саме: санаторіїв – 15 (4356 місць), пансіонатів – 15 (3247 місць), баз відпочинку – 193 (22000 місць), 35 дитячих оздоровчих таборів на 8991 місце, які головним чином зосереджені в рекреаційно-оздоровчих зонах Березанського та Очаківського районів, а також у місті Очакові.

В області нараховується 74 об'єкти сільсько-го (зеленого) туризму, найбільшими з яких є ферма «Саванна» (с. Ставки Веселинівського району); страусина ферма «Кременівський страус» (с. Кременівка Веселинівського району); PRIVAT комплекс рибалки й відпочинку «Золота Підкова» (с. Кандибине Ново-одеського району); розважальний центр «Козацька застава» (с.мт Костянтинівка Арбузинського району). Розглянемо сільський зелений туризм у районах Миколаївської області (рис. 3) [9].

Отже, у розрізі районів області найбільше об'єктів сільського (зеленого) туризму зосереджено в Березанському районі – 41 об'єкт (55%). Очаківський район представлений 10 сільськими садибами (14%), Первомайський – 5 (7%), Кривоозерський і Миколаївський райони – по 4 (5%), в інших районах знаходяться по 1–2 об'єкти.

Природно-заповідний фонд області налічує 141 об'єкт (рис. 4), 8 із яких мають загальнодержавне значення і представлені майже всіма категоріями.

З метою популяризації Миколаївської області в Україні обласною державною адміністрацією розроблена Стратегія розвитку Миколаївської області на період до 2020 року, яка забезпечує цільову спрямованість на поліпшення якості життя населення як основного показника оцінювання сталого розвитку суспільства, спрямована на створення та підтримку туристичних продуктів, популяризацію туристичного

потенціалу області, розвиток рекреаційно-туристичних територій області й використання природних лікувальних ресурсів [9]. Реалізовані проекти згідно зі Стратегією розвитку Миколаївської області протягом 2018–2017 років можна узагальнити в таблиці 2.

Для кращого розуміння позиції туристичної галузі Миколаївської області проведемо SWOT-аналіз (таблиця 3). За допомогою цього аналізу узагальнимо сильні та слабкі сторони області у внутрішньому середовищі й можливості та загрози, що очікують його у зовнішньому оточенні.

Проаналізувавши сильні та слабкі сторони, можливості й загрози Миколаївської області, ми дійшли висновку, що туристичний потенціал області та міста все ж таки розвивається у правильному напрямі [10, с. 65–66], оскільки в нас для цього є і зручне місце розташування, і привабливий для туристів ландшафт міста та його околиць, і наявність культурних та історичних пам'яток світового значення. Але окрім цього, є слабкі сторони, які заважають розвитку, а саме: недостатня популяризація Миколаєва як туристичного центру за кордоном, обмежена кількість туристичних програм для міста, поганий стан вулиць, пам'ятників тощо.

Основні напрями розвитку підприємств туристичної галузі – удосконалення організації туристичної діяльності України на прикладі зарубіжних країн, напрямів розвитку туристичної галузі Миколаївської області з метою покращення якості туристичних послуг.

Говорячи про перспективи розвитку туристичної індустрії в Україні, необхідно підкреслити, що сучасний туризм – це та сфера економіки й життєдіяльності суспільства загалом, яка тією чи іншою мірою інтегрує практично всі галузі [11, с. 25–26]. Саме це

Таблиця 2. Реалізовані проекти Миколаївської області на період 2016–2018 роки

Завдання	Проекти з популяризації Миколаївської області
Створення та підтримка туристичних продуктів	<ul style="list-style-type: none"> – Розроблено туристичні маршрути: «З Каньйони Миколаївщини: Арбузинський, Актівський та Петропавлоський», «Навколо Софіївського водосховища й «Від Мигії до Южноукраїнська по каньйону Південного Бугу» – Створено новий туристичний маршрут «ЕКО-ТРАСА Миколаїв-Ольвія-Очаків» – Проведена зустріч Велофорум-2017 на тему «Велосипед як каталізатор змін у містах» – Відбулася конференція «Туристична майстерня міста: екологічний, сільський, зелений туризм» – Проведено захід «Майстерня міста» – платформа громадської активності та ідей для міста (підтримка розвитку сільського (зеленого) туризму) – Проведено фестивалі й конкурси
Популяризація туристичного потенціалу області	<ul style="list-style-type: none"> – Розроблено туристичний бренд міста «покровитель Святий Миколай» – Проведено 2 Міжнародні фестивалі повітряних зміїв «TRYHUTTYIKF» – Представлення Миколаївської області на Міжнародній туристичній виставці UITT 2018 «Україна – Подорожі та Туризм» – Проведено фестиваль «FestMrii» та «Типовий Южанін» – Розроблено сайт м. Миколаїв «Миколаївщина туристична» – Розроблено проморолик Миколаївської області – Запущено в дію миколаївський аеропорт «Міжнародний аеропорт «Миколаїв»
Розвиток рекреаційно-туристичних територій області й використання природних лікувальних ресурсів	<ul style="list-style-type: none"> – Розглянуто рішення щодо надання с. Коблево статусу курорту місцевого значення

* Розроблено й узагальнено автором на підставі проведених заходів

Таблиця 3. SWOT-аналіз Миколаївської області

	Сильні сторони	Слабкі сторони
Внутрішнє середовище	<ul style="list-style-type: none"> – Привабливий для туристів ландшафт міста та його околиць – Наявність культурних та історичних пам'яток світового значення (у тому числі об'єктів Світової спадщини ЮНЕСКО) – Наявність найкращого в Україні Зоопарку – Доступний рівень цін у ресторанах і закладах розміщення – Історичні місця, які розташовані поряд із містом, дають змогу створити туристичні маршрути – Наявність веб-сайту «Миколаївщина туристична» (Миколаїв 3D) – Наявність проморолика про Миколаївську область – Наявність Міжнародного аеропорту 	<ul style="list-style-type: none"> – Недостатня популяризація Миколаєва як туристичного центру за кордоном – Обмежена кількість пропозицій для туристів (основна увага приділяється визначним пам'яткам) – Якість готельних послуг і надання сервісу відстає від інших міст Східної та Західної Європи – Незручність пересування містом – Незадовільний стан вулиць, пам'ятників тощо – Немає інформаційних центрів – Бюрократичні процедури (наприклад, отримання дозволів на будівництво об'єктів туристичної інфраструктури)
	Можливості	Загрози
Зовнішнє середовище	<ul style="list-style-type: none"> – Створення сприятливого інвестиційного клімату – Розвиток внутрішнього туризму (збільшення внутрішніх туристичних потоків за рахунок анексії Криму) – Створення ЗВТ з країнами ЄС (дасть можливість туристичним суб'єктам вільного виходу на зовнішні ринки) 	<ul style="list-style-type: none"> – Погіршення економіко-правового середовища країни, яке несприятливо впливає на залучення приватних інвестицій у туристичний бізнес – Скорочення фінансування утримання історичних та архітектурних пам'яток – Погіршення міжнародного іміджу на зовнішніх ринках (зумовлене політичними факторами, економічними, наявністю корупції)

* Узагальнено й розроблено автором

й визначає одне з перших місць, яке посідає туризм у світовій економіці. Стратегічною метою розвитку туристичної індустрії в Україні можна визначи-

ти створення конкурентоспроможного на світовому ринку туристичного продукту, здатного задовольнити туристичні потреби населення.

Прикладом добре розвинутого туристичного бізнесу є країна з іншого боку Чорного моря – Туреччина. З огляду на досвід Туреччини, удосконалення організації туристичної діяльності в Україні має здійснюватися шляхом створення міжвідомчого органу регулювання туризмом; розроблення державної програми розвитку туризму; відновлення пільгового режиму оподаткування СЕЗ та ТПР; упровадження механізму проведення обов'язкової категоризації готельної бази; створення впливової не урядової організації та включення до її обов'язків здійснення ліцензування туристичних підприємств.

ОБГОВОРЕННЯ ОТРИМАНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Підсумовуючи все, можна зробити висновок, що все ж таки прискорити розвиток напряму туристичної діяльності в Україні й містах може розроблення цікавих туристичних маршрутів на території нашої країни з урахуванням потреб та інтересів гостей, які приїждять. Варто підкреслити, що туристичний бізнес стає дедалі вигіднішим видом вкладання капіталу як в Україні, так і в усьому світі.

ВИСНОВКИ

Натепер Україна має достатньо умов для розвитку міжнародного туризму: вигідне геополітичне розміщення, великий туристично-рекреаційний потенціал, сприятливий клімат, велику кількість лікувально-

курортних ресурсів, численні родовища мінеральних вод і лікувальних грязей, багату флору і фауну, наявність культурно-історичних пам'яток світового рівня.

Здійснивши аналіз сучасного стану потенціалу розвитку туристичних підприємств, визначили, що проблемними питаннями розвитку туристичної сфери України є брак інформації про Україну, слабкий розвиток туристичної інфраструктури, незадовільна екологічна обстановка, загальний низький рівень розвитку економіки в Україні, незадовільний стан туристичних рекреаційних ресурсів, стереотипи радянських стандартів і механізмів в управлінні та розвитку сфери туризму, недовіра іноземних держав до українських туристів, недосконале організаційне й нормативно-правове забезпечення туристичної галузі.

Аналіз туристичної галузі Миколаївщини також виявив проблеми, що перешкоджають розвитку туризму в Миколаївській області, такі як недостатня кількість якісних туристичних продуктів, відсутність інформаційної платформи розвитку туристичної сфери області, відсутність мережі об'єктів індустрії розваг, нерозвиненість у більшості районів області готельної інфраструктури та придорожного сервісу, необхідність інформаційної підтримки об'єктів історико-культурного та природно-рекреаційного значення, недостатня кількість осередків сільського (зеленого) й екологічного видів туризму.

REFERENCES

- [1] Turisticheskiy biznes v Ukraine: trudnosti i perspektivy (2016) [Tourist business in Ukraine: difficulties and prospects]. Retrieved from: <http://www.dpa.cv.ua/ekonomika/turisticheskiy-biznes-v-ukrainetrudnosti-i-perspektivy.html> [in Russian].
- [2] Martynenko, M. (2017). Turisticheskiy biznes v Ukraine – problemy i perspektivy [Tourist business in Ukraine – problems and prospects]. Retrieved from <https://arena.ua/2017/07/05/turisticheskij-biznes-vukraine-problemy-i-perspektivy/> [in Russian].
- [3] Zakon Ukrainy «Pro turyzm» vid 15.09.1995 №324/95-VR [The Law of Ukraine «On Tourism» from 15.09.1995 №324/95-VR]. Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/324/95-av> [in Ukrainian].
- [4] Beydyk, O.O. (1997). Slovník-dovidník z heohrafiyi turyzmu, rekreolohiyi ta rekreatsiynoyi heohrafiyi [Dictionary of reference on the geography of tourism, recreation and recreational geography]. Kyiv: Palette [in Ukrainian].
- [5] Gudz, P.V. (2001). Informatsiya v sisteme marketingovogo upravleniya kurortnym gorodom [Information in the system of marketing management of the resort city]. *Ekonomika ta pravo – Economics and law*, 1, 71–74 [in Ukrainian].
- [6] Malskaya, M.P., Khudo, V.V., & Cibuh, V.I. (2003). Osnovy turystychnoho biznesu [Fundamentals of Tourism Business]. Lviv: Publishing Center of LNU Ivan Franko [in Ukrainian]. *ЕКОНОМІКА: реалії часу* № 6 (34), 2017 *ECONOMICS: time realities* 17.
- [7] Lyubitseva, O.O. (2002). Rynok turystychnykh posluh (heoprostorovi aspekty) [Market of tourist services (geospatial aspects)]. Kyiv: AlterPres [in Ukrainian].
- [8] Rozporyadzhennya Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro skhvalennya Stratehiyi rozvytku turyzmu ta kurortiv na period do 2026 roku». № 168-p. (2017) [Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine «On Approval of the Strategy for the Development of Tourism and Resorts for the period up to 2026»" № 168-p. (2017)]. [in Ukrainian].
- [9] Informatsiya shchodo pokaznykiv rozvytku sfery turyzmu ta kurortiv u 2016 rotsi. [Information on indicators of development of tourism and resorts in 2016]. Retrieved from <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=en-UA&id=5badba79-cfc5-40c1-a1ec-61f2-e39161aa&title=InformatsiiaSchodoTuryzmuTaKurortivU2016-Rotsi> [in Ukrainian].
- [10] V Ukraini pozhvavyvsya vyiznyy ta vvyiznyy turyzm. (2017). [Inbound and outbound tourism grew in Ukraine]. Retrieved from <https://hromadskeradio.org/news/2017/09/12/v-ukraini-pozhvavyvsyavyiznyy-ta-vvyiznyy-turyzm> [in Ukrainian].
- [11] Orlova, V.V. (2012). Aktualni problemy rozvytku ekonomiky rehionu [Actual problems of the region's economy development]. *Ivano-Frankivsk: Issue 8* [in Ukrainian].
- [12] Danylyshyn, B. (2016) O perspektivakh i spetsifike razvitiya turizma v Ukraine [On the Prospects and Specifics of the Development of Tourism in Ukraine]. Retrieved from <https://www.facenews.ua/columns/2016/307795/> [in Russian].

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- [1] Туристический бизнес в Украине: трудности и перспективы. Информационный портал о финансах и кредитовании. URL: <http://www.dpa.cv.ua/ekonomika/turisticheskij-biznes-v-ukraine-trudnosti-i-perspektivy.html>.
- [2] Мартыненко М. Туристический бизнес в Украине – проблемы и перспективы. URL: <https://arena.ua/2017/07/05/turisticheskij-biznes-v-ukraïneproblemy-i-perspektivy/>.
- [3] Про туризм : Закон України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/324/95-вр>.
- [4] Бейдик О.О. Словник-довідник з географії туризму, рекреології та рекреаційної географії. Київ : Палітра, 1997. 86 с.
- [5] Гудзь П.В. Інформація в системі маркетингового управління курортним городом. *Економіка та право*. 2001. № 1. С. 71–74.
- [6] Мальська М.П., Худо В.В., Цибух В.І. Основи туристичного бізнесу : навчальний посібник. Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2003.
- [7] Любіцева О.О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти). Київ : Альтерпрес, 2002. 436 с.
- [8] Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 березня 2017 р. № 168-р..
- [9] Інформація щодо показників розвитку сфери туризму та курортів у 2016-2018 роках / Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, офіційний сайт. URL: <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=5badba79-cfc5-40c1-a1ec61f2e39161aa&title=InformatsiiaSchodoPokaznikivRozvitkuSferiTurizmuTaKurortivU2016-Rotsi>.
- [10] В Україні поживався в'їзний та виїзний туризм. URL: <https://hromadskeradio.org/news/2017/09/12/v-ukrayini-rozhvavuvysya-vyiznyu-ta-vyuznyu-turyzm>.
- [11] Орлова В.В. Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. *Науковий збірник*. Івано-Франківськ, 2012. Вип. 8. Том 1.
- [12] Данилишин Б. О перспективах и специфике развития туризма в Украине. URL: <https://www.facenews.ua/columns/2016/307795/>.